

MEMÒRIA DE LES ACTIVITATS DE L'ACADÈMIA
DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ
DURANT EL CURS 1991-1992

per

ROBERT FOLLIA I CAMPS

Secretari

L'obertura oficial del Curs 1991-1992, se celebrà el dia 10 de desembre de 1992. A part ha tingut lloc una altra sessió pública i solemne, amb motiu del discurs de recepció de l'Acadèmic de número Sr. Agustí Bassols, i s'han celebrat tretze sessions ordinàries, una d'elles destinada exclusivament a la memòria del Dr. Antonio Polo. Aquest curs s'ha renovat totalment la Junta Directiva i s'ha produït l'elecció d'un nou Acadèmic, el Dr. Lluís Pascual Estivill.

A) *Obertura del curs*

Tingué l'honor d'ésser presidida pel President de la Generalitat, el Molt Honorable Sr. Jordi Pujol i Soley, al qual acompanyaven el President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, Excm. Sr. José Antonio Somalo, el Degà del Col·legi d'Advocats, Excm. Sr. Eugeni Gay i el Conseller de Justícia, Hble. Sr. Agustí Bassols, així com els membres de la Junta de Govern de l'Acadèmia.

Obert l'acte pel President de la Generalitat, aquest donà la paraula al President de l'Acadèmia, que dissertà sobre el tema «El Dret Català en perill».

Digué el Sr. Figa: Més que no pas del Dret Català en perill «més aviat s'ha de parlar dels perills que assetgen el Dret Català.»

«En primer lloc per la seva mateixa naturalesa i característiques: el Dret Català és, essencialment, un Dret de llibertat fet pels propis catalans i no per uns tècnics que volen decidir sobre quines són les solucions més justes, més elegants o més prestigioses. Això fa que el català no se senti lligat ni empresonat pel seu ordenament. Els catalans vivim el dret que ens regeix de la mateixa manera que respirem l'aire que ens envolta: sense adonar-nos-en. Ni el defensem ni, moltes vegades, el coneixem. Només quan rebem des de fora un atac contra el nostre Dret ens adonem de la seva importància i protestem; però podem no arribar-hi a temps. No hauria estat millor fer prendre als catalans consciència de la importància del tema, tal com s'ha fet amb la llengua?»

En segon lloc, no s'ha aprofundit en el concepte de *Dret supletori*, que es fa servir quan s'escau i quan no s'escau. Dret supletori és una manera especial d'aplicar una norma, totalment diferent de la que s'anomena *aplicació directa*. Les normes del Codi Civil, quan s'apliquen a Catalunya, no han d'ésser aplicades com a dret de Castella (on d'un pretès Derecho Español inexistent), sinó com a Dret de Catalunya i d'acord amb els seus principis fonamentals. Les normes del Codi Civil són *cridades* per a formar part del Dret Català i com a dret català.

En tercer lloc, un Dret, com una llengua, només pot sobreviure si és viu, és a dir, si és cultivat, desenvolupat, estudiat, no rutinàriament, sinó d'acord amb les idees dominants a cada moment. No n'hi ha prou que el jurista conegui els cossos legals i la jurisprudència: ha de conèixer tot el conjunt cultural d'un determinat moment: economia, història, sociologia, filosofia. Com deia el text clàssic, *Divinarum atque humanarum rerum notitia*. Nosaltres, els juristes escrivim poc i escrivim amb poca volada.

Finalment, hi ha el perill de l'excessiva dèria legislativa. Una llei no està mai sola: va acompanyada d'una jurisprudència, d'uns comentaris, d'una extensa literatura jurídica que la complementen. La modificació de la llei destrueix tot aquest acompanyament i la nova llei, com un nou nat, neix *nua*. Tota modificació legislativa és perjudicial i només és aconsellable si el dany produït és inferior a la millora proposada.

Podem passar moments difícils, digué. Però si aconseguim que el nostre Dret continuï essent el que sempre ha estat —un Dret de llibertat, no un Dret ortopèdic—, tindrem un dret realment català.»

Acabat el discurs, el Molt Honorable Sr. Jordi Pujol comentà diversos aspectes del mateix i declarà obert el curs 1991-1992.

B) *Discurs de recepció de l'Il·lustríssim Sr. Agustí Bassols*

Va tenir lloc el dia 26 de maig. L'acte fou presidit per l'Excel·lentíssim Sr. Josep-Delfí Guàrdia Canela, President de l'Acadèmia, acompanyat dels Excms. Srs. President del Tribunal Superior de Justícia i Degà del Col·legi d'Advocats, Srs. José Antonio Somalo i Eugeni Gay.

Obrí l'acte el President i, donada la paraula al Secretari, aquest llegí en primer lloc una carta d'excusa del Molt Honorable Sr. Jordi Pujol i féu una breu ressenya de l'entrada a l'Acadèmia del Sr. Bassols.

Tot seguit aquest llegí el seu discurs sobre el tema «La Codificació del Dret Civil Català». S'hi fa una ressenya de l'evolució del Dret català des del Decret de Nova Planta fins a la Reforma per l'actual Generalitat de Catalunya, assenyalant els seus prolegòmens, el Dictamen del Consell Consultiu, el debat parlamentari, el Decret legislatiu, el contingut de la reforma i molt especialment la seva valoració crítica.

En les reflexions finals es congratula de l'obra feta, que estima és el primer pas dels tres codis que han de formar en breu termini el Dret Civil de Catalunya: El de successions per causa de mort, ja aprovat; el de família, que no tardarà en ser-ho, ateses les lleis recents aprovades i la de règim econòmic conjugal, l'avantprojecte de la qual està pràcticament enllestit; i finalment en un terme més llunyà el del dret patrimonial.

Contestà al nou Acadèmic el President Sr. Guàrdia, el qual després de glossar el currículum del Sr. Bassols, es mostrà també partidari d'una codificació del Dret Civil Català en els tres codis assenyalats pel nou Acadèmic.

C) *Necrològica del Sr. Polo*

Tingué lloc el dia 31 de març de 1992. La digué l'Il·lm. Sr. Octavi Pérez-Vitoria i Moreno. Anotà que:

«Antoni Polo fou un dels darrers grans, no tan sols del Dret Mercantil, sinó també de la Universitat espanyola. Fou Catedràtic en les Facultats de Dret d'Oviedo, Granada i Barcelona. A totes deixà un record inesborrable pel seu extraordinari saber, dedicació i les moltes virtuts personals. En la seva especialitat jurídica va ésser un innovador i introduí a Espanya la concepció del Dret Mercantil com a regulador de l'empresa. Com exposa al pròleg de la seva obra veritablement enciclopèdica «Lleis Mercantils i Econòmiques», considera que el Dret Mercantil ha estat i continuarà sent un Dret de l'organització econòmica, projectada amb intenció d'atendre les necessitats del mercat en general, i, com a tal, és un Dret de l'economia mercantil i industrial preferentment organitzada, sent l'empresa la forma més actual i típica de la vida econòmica moderna i el nucli central de la seva organització. Així, les doctrines de WIELAND i MOSSA, a les quals s'adherí més tard JOAQUÍN GARRIGES i la quasi totalitat dels comercialistes espanyols, prenen carta de naturalesa per sempre al nostre Dret, sent recollida tanmateix per la Jurisprudència, que completa la seva elaboració. Antonio Polo ens ha deixat per sempre. Ens queda en el seu inextingible record i les seves obres, en les quals es tracten tots els aspectes del Dret i de la Jurisprudència mercantils. Avui ANTONIO POLO forma part de la història de la nostra Universitat.»

D) *Sessions ordinàries de l'Acadèmia*

El resum de temes tractats és el següent:

a) La fidúcia testamentària.

Va anar a càrrec de Lluís Roca Sastre i tingué lloc a la sessió del 14 de gener de 1992. En la seva comunicació manifestà que: «En el camp del Dret de successions, les manifestacions més importants de la fidúcia són el fideïcomís pur romà o de restitució immediata, l'herència o llegat de confiança de Catalunya i Navarra, així com la fidúcia continuada del Dret de Navarra, que cons-

titueix una prolongació de l'herència de confiança i, finalment, la pròpia fidúcia successòria, anomenada així per les Compilacions aragonesa i balear. En aquesta fidúcia successòria es donen les característiques fonamentals de tota fidúcia, és a dir, la utilització d'una via indirecta o obliqua per aconseguir un efecte jurídic i la confiança en la persona del fiduciari.»

Féu referència a les Compilacions d'Aragó, Navarra, Biscaia i Àlaba, i de manera especial a Catalunya i al seu origen consuetudinari.

b) Estudi de Sentències del Tribunal Constitucional i del Suprem d'interès remarcable.

Fou ponent de totes elles el Dr. Josep M. Pou d'Avilés i es desenvoluparen al llarg de diverses sessions. Versaren fonamentalment sobre la investigació de la paternitat amb l'estudi del problema de la «ficta confessio», si es nega a sotmetre's a les proves pericials la persona a qui es reclama la paternitat; sobre els problemes que planteja la tendència jurisprudencial actual amb la doctrina coneguda com «tutela judicial efectiva», i sobre l'atenuació de la responsabilitat de l'acusat pel fet de la llarga durada del procés.

c) Sobre el projecte de Llei de Règim Jurídic de les Administracions Públiques, a càrrec dels Acadèmics Srs. Vilaseca i Rebes. Tingué lloc el 12 de maig i en ella es manifestà que era una llei de l'Estat que es promulgava d'acord amb els articles 149, 1 de la Constitució, però que potser s'extralimitava en les funcions, que eren solament marcar les línies bàsiques. I que es dubtava de la seva constitucionalitat en alguns punts, en els quals devia ser simplement supletòria.

d) Sobre la ineficàcia del testament en el nou Codi de Successions, a càrrec de la Dra. Encarna Roca. A aquest tema es dedicaren dues sessions, la del 13 i la del 27 d'octubre. A part d'estudiar detingudament la figura, assenyala la seva posició contrària a la figura de l'anul·labilitat per vici del consentiment, que es dedueix dels articles 126 i 128, ja que només el testador podria convalidar en vida la seva actuació i mai els hereus, doncs si la voluntat era viciada resta així després de la mort.

e) Sobre el discurs d'entrada del Sr. Bassols, a càrrec del mateix i en sessió de 24 de novembre, a part de glossar diversos aspectes que motivaren la intervenció de diferents membres de l'Acadèmia, anotà que el Sr. Coll i Rodes, del qual ocupa el setial, va ser en certa manera l'inspirador del seu discurs i sobretot de la seva política en la Conselleria, ja que aquest partia d'un període de fixació del Dret i després un desenvolupament, que és el que s'ha tractat de fer. Tornà a recalcar el seu criteri i esperança que a no tardar molt tindrem els tres Codis de què parlava en el seu discurs, i d'ells molt aviat el de família.

E) *Renovació de la Junta Directiva*

Enguany s'ha renovat totalment la Junta Directiva.

En primer lloc es va procedir a confirmar la pròrroga tàctica existent en

l'actualitat en els càrrecs de Vice-president, Tresorer i Vice-secretari, que ocupen els Srs. Font i Rius, Roca i Trias i Tallada, càrrecs que continuaran exercint durant els propers dos anys. I després es procedí a la renovació reglamentària dels càrrecs de President, Censor i Secretari, per als quals foren elegits Josep Delfí Guàrdia i Canela, Josep M. Puig i Salellas i Robert Follia i Camps. Tot això en la sessió d'onze de febrer. En la següent de 3 de març, es va prendre possessió i la Junta quedà integrada per:

President: Josep D. Guàrdia i Canela
 Vice-President: Josep M. Font i Rius
 Censor: Josep M. Puig i Salellas
 Tresorer: Encarna Roca i Trias
 Secretari: Robert Follia i Camps
 Vice-Secretari: Felip Tallada i d'Esteve

F) *Altres activitats de la Junta*

Fonamentalment podem citar:

—La participació en el Premi Miquel Casals Coldecarrera (sessió 21 de gener).

—La participació a través del seu President, acordada en Junta de 17 de març, al Manifest dels Acadèmics de Catalunya en Defensa del Dret Català en l'Acadèmia de Bones Lletres, que tingué lloc el dia 8 d'abril, i en el qual dissertà el també Acadèmic Dr. Pintó Ruiz.

—L'entrega del dit Manifest, junt amb el que se signà en el seu dia en el Col·legi d'Advocats, al Molt Honorable President de la Generalitat, el dia 1 de juliol. L'entrega fou realitzada pel Sr. Guàrdia en la seva doble condició de President de l'Acadèmia i de la Comissió de Juristes per a la defensa del Dret Català, càrrec en què succeí, per renúncia, al Sr. Figa Faura. Als actes hi assistiren els Presidents de les Acadèmies i representants d'altres institucions jurídiques catalanes. El Sr. Guàrdia subratllà la importància del Manifest de les Institucions jurídiques, pel seu contingut, per la seva unanimitat, pel suport rebut i per l'ampla col·laboració entre la societat civil. El President de la Generalitat acceptà amb goig l'ofertament i encoratjà els representants de les Institucions a seguir defensant el nostre dret.

—L'entrega en la sessió de 13 d'octubre del tom relat de les actes corresponents al temps que durà el Secretariat del Dr. Bàdenes, en la sessió de 13 d'octubre.

G) *Altes i baixes*

El dia 2 de març morí l'Acadèmic Dr. Antoni Polo, que ocupava el setial Raimon Martí d'Eixalà. Per cobrir la seva vacant es va anunciar la convocatòria

en el Diari de la Generalitat el dia 1 de juny, presentant-se una sola candidatura a favor de Lluís Pascual i Estivill, signada pels Acadèmics, Drs. Octavio Pérez-Vitoria, Francisco F. Villavicencio i Josep Pintó Ruiz. La votació es practicà en sessió del 27 d'octubre i prengué possessió com a Acadèmic electe el 10 de novembre.

Barcelona, 15 de desembre de 1992.